Valtioneuvoston selonteko teollisuuspolitiikasta

Kansliapäällikkö Timo Jaatinen, TEM

Eduskunnan talousvaliokunta 10.4.2025

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Toimintaympäristön muutokset haastavat Suomen teollisuuspolitiikkaa

- Valtion rooli yrityssektorilla on vahvistunut, johtuen kriiseistä (pandemia, Venäjän sotatoimet…) sekä pidempiaikaisista kehityskuluista (digitalisaatio, ilmastonmuutos, geopoliittiset jännitteet…)
- Markkinoiden toimivuutta painottavan politiikan rooli on pienentynyt ja kilpailukyvyn puutteita paikkaavat valtiontuet ja protektionismi kasvaneet
- Suurvaltojen kilpailu näkyy monenkeskisen sääntöjärjestelmän ongelmina ja maailmantalouden blokkiutumisena. Heijastuu kaupan avoimuuteen ja arvoketjujen toimintaan.
- ETS-ilmaisjaon päättyminen 2034 on ankara kannustin hiilivapaaseen tuotantoon
- Investointikustannusten nousu on saanut investoijat epäröimään
- Osaajien saatavuus pullonkaulana monilla aloilla
- Samalla Suomen tulee kyetä vauhdittamaan kasvua julkisen talouden tasapainottamiseksi.
- Uhkien rinnalla on myös mahdollisuuksia, liittyen mm. puolustusteollisuuteen, Nato-jäsenyyden mahdollistamiin kumppanuuksiin (jäänmurtajat ym.), puhtaaseen siirtymään

USA siirtynyt Trump 2.0 hallintoon

- Protektionistiset tuontitullit luovat epävarmuutta
- IRA-maksatuksia* keskeytetty, jatko epäselvä
- Korkean teknologioiden investointeja tukenut Chips and Science Act myös tulilinjalla
- Hallinnon saneeraus: DHS, EXIM, NASA, FED, NSF ym.
- Yritysverotuksen ja sääntelyn keventäminen valmisteilla
- Ilmastopolitiikan käännös, tavoitteena energiadominanssi
- Big Tech –suhde problemaattinen Euroopan kannalta

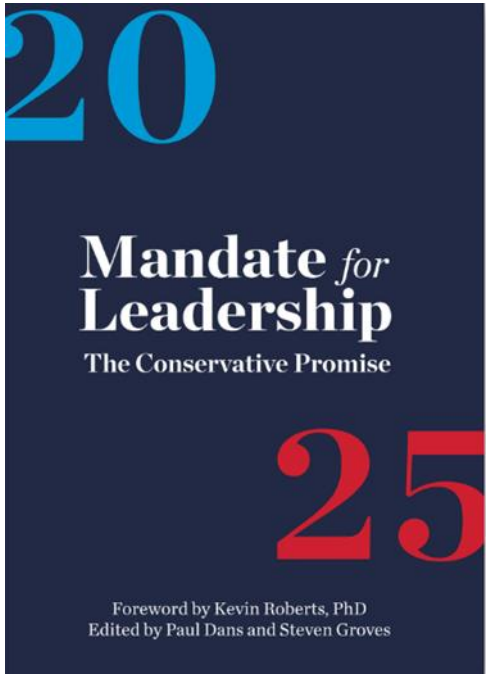

* Inflation Reduction Act (IRA) tarkoituksena on ollut lisätä investointeja puhtaaseen tuotantoon. Verohelpotuksia, suoria tukia ja lainoja. Paketti kooltaan vajaat n. 400 miljardia dollaria, teollisuuden osuus arviolta 67–183 miljardia dollaria. Investointeja tehty etenkin sähköautojen, akkujen sekä aurinko- ja tuulivoimaloiden tuotantoon.

Saksa investoi

- Saksan päätös investoida 500 € mrd puolustukseen ja toiset 500 € mrd infrastruktuuriin säteilee koko Eurooppaan

- Tukikilpailussa Saksa pelannut isoilla panoksilla jo aiemmin
  - Energiakriisissä Saksan tukipaketti kansalaisille ja yrityksille 200 miljardia (n. 5 % BKT:sta)
  - Lisäksi Saksa varannut 212 miljardia ilmasto- ja muutosrahastoon vuosille 2024–2027
    - Paketista rahaa mm. akku- vety- ja puolijohdeteollisuudelle
    - Lisäksi tuetaan teräs-, paperi- ja kemianteollisuuden yrityksiä tuotannon päästöjen vähentämisessä
  - Näiden ohella Saksa alentaa yritysverotusta 7 miljardilla per vuosi vuosina 2024–2027
  - Autoteollisuuden ja muiden perinteisesti vahvojen alojen vaikeudet heijastuvat Saksan harjoittamaan teollisuuspolitiikkaan

Sustainability

Germany launches $53 billion scheme to help stricken industry decarbonise

By **Christoph Steitz** and **Andreas Rinke**

June 5, 2023 4:10 PM GMT+3 · Updated 4 days ago

[1/3] A general view of a cooling tower at the Schwarze Pumpe power station, in Spremberg, Germany, September 2, 2022. REUTERS/Christian Mang/File Photo

*

Uusi komissio päivittää EU:n teollisuuspolitiikkaa

- Uusi komissio on ”investointien komissio”, EU-rahoituksen rooli tässä politiikassa yksi merkittävimmistä kysymyksistä, mm. Euroopan kilpailukykyrahasto.
- Vähähiilistyminen ja kilpailukyky on kytketty yhteen puhtaan teollisuuden ohjelmassa (CID), päätavoitteena teollisen tuotannon pysyminen Euroopassa. Keskiössä on varmistaa yrityksille pääsy edulliseen, kestävään energiaan ja raaka-aineisiin sekä innovaatioiden merkitys ja teollisuuden tarvitsema osaaminen.
- Enemmän usean maan yhteisiä IPCEI-tyyppisiä projekteja laajentamalla soveltamisalaa strategisten investointien ja politiikkatavoitteiden edistämiseen paremmin sopivaksi sekä sujuvoittamalla prosessia ja rahoitusta.
- Kevennetään ja sujuvoitetaan yritysten raportointivelvoitteita
- Katalysoidaan puolustusinvestointeja EU:n tarjoamilla lainoilla.

Teollisuuspoliittisen strategian lähtökohdat

Hallitus laatii pitkäjänteisen teollisuuspoliittisen strategian, joka sisältää vientiteollisuudelle olennaiset politiikkakokonaisuudet, kuten logistiikan, ja jonka tavoitteena on kasvuhakuisten, työllistävien ja vientiin tähtäävien yritysten kasvu sekä teollisten työpaikkojen säilyminen Suomessa.

- Tavoitteena on tukea yritysten kestävää kasvua ja kansainvälistymistä sekä laajemmin elinkeinorakenteen uudistumista, erityisesti liittyen puhtaan siirtymän globaaliin investointiaaltoon
- Strategian ytimessä on globaalin kilpailutilanteen ja geopolitiikan muutoksiin vastaaminen ml. tukikilpailun muutokset.
- Strategia kokoaa yhteen Suomen teollisuuden uudistumisen ja kasvun strategisen agendan ja antaa johdonmukaisen kokonaiskuvan hallituksen teollisuuspolitiikan painopisteistä ja keinoista.
- Strategia laadittiin yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa varmistaen, että kasvun edellytyksiin vaikuttamisen agendasta on yhteinen näkemys.
- Strategia antaa pohjaa Suomen vaikuttamistoimenpiteille EU:n teollisuuspolitiikassa ja siihen liittyvissä lainsäädäntöaloitteissa.
- Työssä huomioidaan yhteydet muihin hallitusohjelmakirjauksiin, kuten energia- ja ilmastostrategian päivittämiseen, mineraalistrategiaan, TKI-politiikkaan, julkisten pääomasijoitusyhtiöiden yhdistämiseen sekä teollisuuden ilmastotiekarttojen päivitykseen.

Sidosryhmäyhteistyö strategian laatimisessa

- **Ohjausryhmässä laaja edustus sidosryhmistä**
  - EK, Energiateollisuus ry, Kemianteollisuus ry, Teknologiateollisuus ry, Metsäteollisuus ry, Keskuskauppakamari, Teollisuusliitto ry, Akava ry, PALTA ry, LVM, MMM, OKM, TEM, UM, VM, YM, Business Finland, Finnvera, VTT, Tesi, ELY-keskukset
  - Pj kansliapäällikkö Timo Jaatinen, TEM, varapj johtaja Matti Mannonen, Teknologiateollisuus ry
- **Muiden toimijoiden kuuleminen**
  - Kaksi avointa sidosryhmätilaisuutta, noin 300 osallistujaa molemmissa
  - Sähköpostilaatikko kirjallisten kommenttien toimittamiseksi
- **Työllisyyden ja yrittäjyyden ministerityöryhmälle raportointiin työn edistymisestä**

Avainkysymykset	Tavoitteet
Investointien saaminen Suomeen	Kehitämme toimintaympäristön kilpailukykyä investointien houkuttelemiseksi
	Tehostamme julkista rahoitusta yksityisen rahoituksen vivuttamiseksi
Vakiintuneiden teollisuudenalojen uudistuminen	Kasvatamme arvonlisää ja tuottavuutta panostamalla aineettomaan pääomaan
	Luomme kasvua tutkimuksesta, innovaatioista ja kansainvälisistä verkostoista
Uusien kasvualojen vahvistaminen	Hyödynnämme puhtaan siirtymän sekä bio- ja kiertotalouden mahdollisuudet
	Panostamme logistiikkaan, infrastruktuuriin ja teollisiin keskittymiin
Osaajien saatavuuden varmistaminen	Varmistamme osaavan työvoiman saatavuuden

Teollisuuspolitiikan selonteko
Toimenpide-ehdotukset

- Kunkin tavoitteen osalta todetaan jo käynnissä olevat hallituksen hankkeet
- Lisätoimia ehdotetaan haasteisiin, joissa julkisen vallan toimilla voidaan tuottaa lisäarvoa suomalaiselle teollisuudelle
- Kunkin teeman osalta tunnistetaan EU:n teollisuuspolitiikan keskeisimmät kysymykset

- Selonteko perustuu **ensisijaisesti horisontaalisiin**, uudistumista tukeviin toimenpiteisiin, joilla kohennetaan teollisuuden yleisiä toimintaedellytyksiä ja vaikutetaan yritysten toimintaympäristöön toimialasta riippumatta, vääristämättä markkinoita.

Keskeisiä hallitusohjelman toimenpiteitä kestävän kasvun vauhdittajaksi

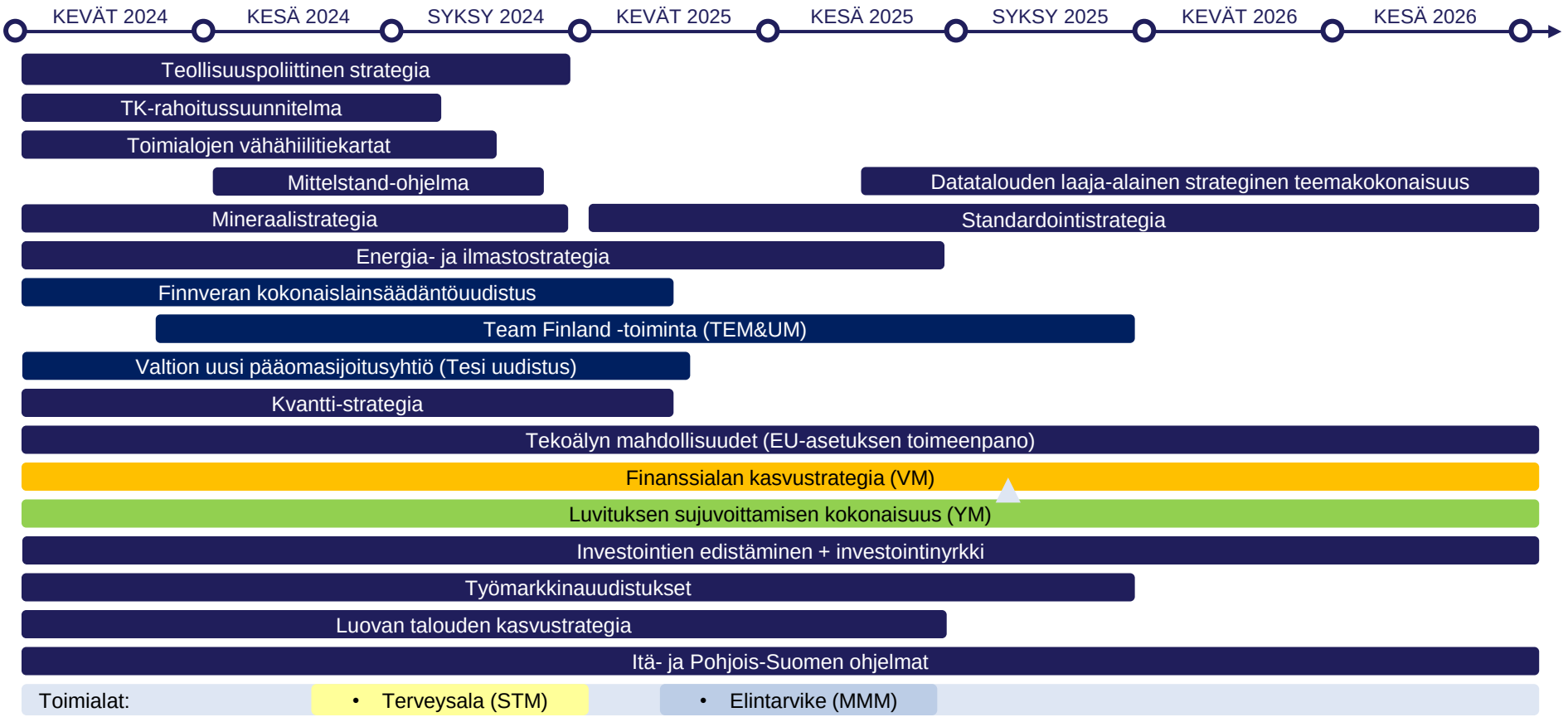

Kasvuriihi-hankkeen raportti 28.2.2025:

Talouskasvun edistäminen vaatii yrityssektorin uudistumista ja kasvua

41 **kasvu-ehdotusta**

Valmisteluryhmä keskittyi toimenpiteisiin, joilla voidaan:

Edistää yritysrakenteen uudistumista

Synnyttää uusia kasvavia yrityksiä

Houkutella investointeja Suomeen

Työ ja ehdotukset tehtiin teemoittain:

1. **Ihmiset ja osaaminen**
2. **Kasvuyritysten toimintaedellytykset**
3. **Energiamarkkinat ja puhdas, vihreä siirtymä**
4. **Puolustusteollisuus**

Lisäksi tarkasteltiin poikki-leikkaavasti verotusta.

Lisätietoa tukemaan keskustelua

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Viime kuukausina korostuneet teemat

Toimivat sisämarkkinat strategisen autonomian ytimessä

- USA:n kauppapoliittiset toimet ovat aktivoineet keskustelun strategisesta autonomiasta. EU:n omavaraisuuden lisääminen – ml. tarvittavan osaamisen ylläpito - sekä hankintaketjujen diversifikaatio ovat vahvasti asialistalla. **EU:n sisämarkkinat ovat unionin ehkä tärkein omissa käsissä oleva valtti**. Sisämarkkinoista tulisi kyetä saamaan paljon enemmän hyötyjä ja vakautta Euroopan talouteen, esteiden purkaminen on tässä avaintekijä.

Puolustusrahoitus on mahdollisuus teollisuuden uudistumiselle

- Useat maat ovat tehneet päätöksiä lisäpanostuksista puolustukseen, merkittävimpänä Saksan 500 miljardin euron rahasto. Puolustushankinnat avaavat tietä EU:n yhteisvelkaan perustuville toimille, ainakin lainoitukselle. Puolustusinvestoinnit ovat merkittävä mahdollisuus teollisuuden uudistumiselle, ne **on kyettävä yhdistämään korkean arvonlisän tuotannon luomiseen Euroopassa.**

Puhdas siirtymä tarjoaa edelleen kasvumahdollisuuksia

- Fundamentit talouden kestävyysvaatimuksille eivät ole poistuneet, puhtaan siirtymän merkitys Suomen taloudelle säilyy suurena: **teollisuus panostaa sähköistymiseen ja resurssitehokkuuteen,** energiaomavaraisuuden vahvistaminen on kansallinen intressi.

Telpo-SWOT

Vahvuudet

- Yhteiskunnallinen vakaus ja ennustettavuus
- Laadukas työvoima ja korkea osaamistaso
- Koulutetun työvoiman suhteellisesti alhainen kustannustaso
- Kohtuuhintaista puhdasta energiaa ja toimiva energiainfra
- Julkinen rahoitus kasvuyrityksille ja T&K-toimintaan
- Kriittisten mineraalien tarjonta ja osaaminen

Heikkoudet

- Pieni kotimarkkina ja etäisyys keskeisiin markkinoihin
- Vetovoima osaajien houkuttelemiseksi
- Keskittynyt vientiteollisuus
- Alhaiset investoinnit aineettomaan pääomaan
- Riskinottokyky ja –halukkuus erityisesti suurissa investoinneissa

Mahdollisuudet

- Puhtaan siirtymän luoma kysyntä
- Ennakoitava luvitus ja sääntely-ympäristö vetovoimatekijänä
- Tuottavuutta ja uutta liiketoimintaa tekoälystä ja digistä
- Useita lupaavia ja kasvavia teknologiakeskittymiä
- Biopohjaiset materiaalit
- Nato-jäsenyyden myötä tiivistynyt läntinen yhteistyö
- Puolustusteollisuus ja kaksikäyttö-teknologia

Uhat

- Valtiontukikilpailu ja EU:n sisä-markkinoiden toimimattomuus
- Geopoliittiset riskit kuten kaupan esteet ja talouspakotteet
- Suomelle epäedullinen EU:n teollisuuspolitiikka
- Energiainfrastruktuurin kyky vastata uusiin tarpeisiin
- Osaamistason heikkeneminen ja kilpailu osaavasta työvoimasta
- Ilmastonmuutoksen ja luonto-kadon kerrannaisvaikutukset

1. Kehitämme toimintaympäristön kilpailukykyä investointien houkuttelemiseksi

- Osoitamme tarvittavat resurssit luvituksen sujuvoittamisen toimeenpanoon.
- Kehitämme sääntely-ympäristön ennakoitavuutta sekä yritys- ja innovaatiomyönteisyyttä.
- Vahvistamme investointinyrkin toimintaedellytyksiä parantamalla investointiympäristön kehitystä koskevaa tietopohjaa.
- Selvitämme vaihtoehtoisia kannustimia investoinneille ja varmistamme, että EU:n väliaikaisen kriisipuitteen mahdollinen jatko vuoden 2025 jälkeen palvelee myös Suomen tavoitteita.

2. Tehostamme julkista rahoitusta yksityisen rahoituksen vivuttamiseksi

- Tiivistämme julkisten yritysrahoittajien yhteistyötä ja kehitämme niiden työnjakoa kasvupotentiaalia omaavien hankkeiden rahoituksessa.
- Lisäämme kasvurahoitusta yksityisen ja julkisen rahoituksen yhteistyöllä sekä selvitämme tehokkaimpia keinoja julkisten rahoittajien osallistumiseksi tuotteistamiseen, kaupallistamiseen sekä pilotti- ja demonstraatiohankkeisiin ja niiden skaalaamiseen liittyvien riskien jakamiseen.
- Kytkemme tulevat elinvoimakeskukset ja kunnille siirtyvät TE-palvelut tiiviisti osaksi alueellisia yrityspalveluekosysteemejä ja tehostamme EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen vaikuttavaa käyttöä teollisuuspolitiikan tavoitteisiin.

3. Kasvatamme arvonlisää ja tuottavuutta panostamalla aineettomaan pääomaan

- Kannustamme nykyistä useampia yrityksiä investoimaan aineettomaan pääomaan arvioimalla kokemuksia uuden T&K -verovähennyksen toiminnasta ja selvittämällä sen laajentamista kattamaan monipuolisemmin yritysten panostuksia aineettomaan pääomakantaan.
- Tunnistamme datan keskeisenä tuotannontekijänä ja siihen liittyvät kyvykkyydet ja infrastruktuurin teollisuuden uudistamisen edellytyksenä. Kehitämme standardisoitua datainfrastruktuuria datan hyödyntämisen mahdollistamiseksi.

4. Luomme kasvua tutkimuksesta, innovaatioista ja kansainvälisistä verkostoista

- Julkisten kehittämispanostusten vaikuttavan kohdentamisen tueksi tuotamme TEM-hallinnossa näkemyksen niistä teemoista, joissa tunnistamme parhaat kasvumahdollisuudet ja joihin yritykset ovat halukkaita suuntaamaan omia resurssejaan.
- Kannustamme yrityksiä lisäämään panostuksiaan T&Ktoimintaan suuntaamalla valtion lisärahoitusta yritysrelevanttiin yhteistutkimukseen ja T&K-osaamiseen sekä panostamme yhteiskäyttöisiin tutkimus- ja teknologiainfrastruktuureihin, samoin kuin yrityksiä palvelevaan datainfrastruktuuriin sekä suurteho- ja kvanttilaskentaan
- Parannamme yrityksille suunnattuja kansainvälistymis- ja vienninedistämispalveluita ja varmistamme toimivan yhteyden TKItoimintojen ja vienninedistämisen kesken.
- Hyödynnämme strategisesti Suomen kansainvälisiä verkostoja, huomioimme puolustustarvikkeiden ja kaksikäyttötuotteiden laajentuneet markkinat ja huolehdimme, että hyvin toimivat hallitusten väliset yhteydet palvelevat alan yritysten vientiponnisteluja.

5. Hyödynnämme puhtaan siirtymän sekä bio- ja kiertotalouden mahdollisuudet

- Varmistamme kilpailukykyisen puhtaan energian saatavuuden ja toimitusvarmuuden sekä kehitämme energiaverkkoa vastaamaan kasvavia siirtotarpeita.
- Parannamme teollisuuden kykyä osallistua sähköjärjestelmän tasapainottamiseen, maksimoiden kokonaiskilpailukyvyn ja puhtaasta energiasta jalostettavan lisäarvon.
- Tuemme teollisuuden sähköistymiskehitystä, resurssitehokkuutta, sivuvirtojen hyödyntämistä sekä fossiilisia raaka-aineita korvaavia raaka-ainelähteitä, materiaaleja ja jalosteita kiertotalousohjelman ja biotalousstrategian toimenpitein.
- Etsimme keinoja yritysten vastuullisuusraportoinnin sujuvoittamiseksi ja niille koituvan hallinnollisen taakan keventämiseksi sekä helpotamme pk-yrityksille suunnatuilla työkaluilla kestävyyden osoittamista arvoketjuissa

6. Panostamme logistiikkaan, infrastruktuuriin ja teollisiin keskittymiin

- Edistämme logistiikan alatyöryhmän raportissa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamista teollisuuden logistiikan kehittämistarpeisiin vastaamiseksi, liittyen mm. huoltovarmuuteen, kansainväliseen saavutettavuuteen ja logistiikan kilpailukykyyn.
- Kehitämme digitaalista infrastruktuuria ja huolehdimme riittävästä palvelin-, laskenta- ja tiedonsiirtokapasiteetista.
- Luomme pitkän aikavälin kehittämiskuvan teollisuuden tarpeita parhaiten palvelevasta energiainfrastruktuurista, mukaan lukien kansallisen vedyn siirtoverkon alueellisten teollisuuskeskittymien välillä.
- Laadimme teollisten keskittymien kehittämisohjelman, joka yhdistää puhtaan energian hyödyntämisen tehokkaaseen logistiikkaan, infrastruktuuriin ja materiaalivirtoihin sekä sektorirajat ylittäviin synergiaetuihin.

7. Varmistamme osaavan työvoiman saatavuuden

- Parannamme jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia työelämässä muodostamalla tutkintoja pienempiä osaamiskokonaisuuksia ja joustavoittamalla opintopolkuja kaikilla koulutusasteilla.
- Lisäämme lyhytkestoisen, tutkinnon osaan tähtäävän oppisopimuskoulutuksen tunnettuutta ja tehostamme työelämässä hankitun osaamisen tunnustamista.
- Parannamme työvoiman osaamistarpeiden ennakointia huomioimalla koulutusmäärissä ja kansainvälisessä rekrytoinnissa nykyistä laaja-alaisemmin suunnitteilla olevat investoinnit ja kasvualat.
- Tuemme ulkomailla suoritettujen tutkintojen ymmärtämistä rekrytoivissa yrityksissä ja parannamme palvelukonseptia työn vuoksi Suomeen muuttaville.